

Informacja o wynikach badania przepływów ludności związanych z zatrudnieniem w Polsce

Wprowadzenie

Jednym z podstawowych kryteriów delimitacyjnych są przepływy ludności, a wśród nich dojazdy do pracy. Praktyka statystyczna wielu krajów wskazuje, że informacje o dojazdach do pracy są najczęściej wykorzystywanym, a czasem wyłącznym, źródłem wiedzy o związkach łączących składniki przestrzeni społeczno-ekonomicznej.

Potrzeba pozyskania danych dotyczących dojazdów, zwłaszcza w kontekście wypracowania narzędzi analitycznych służących delimitacji przestrzeni, stała się inspiracją do podjęcia próby określenia możliwości oszacowania natężenia i kierunków dojazdów do pracy przy wykorzystaniu tzw. źródeł administracyjnych. Prace w tym zakresie podjęto i zrealizowano w Ośrodku Statystyki Miast Urzędu Statystycznego w Poznaniu.

Cel i wybrane wyniki badania

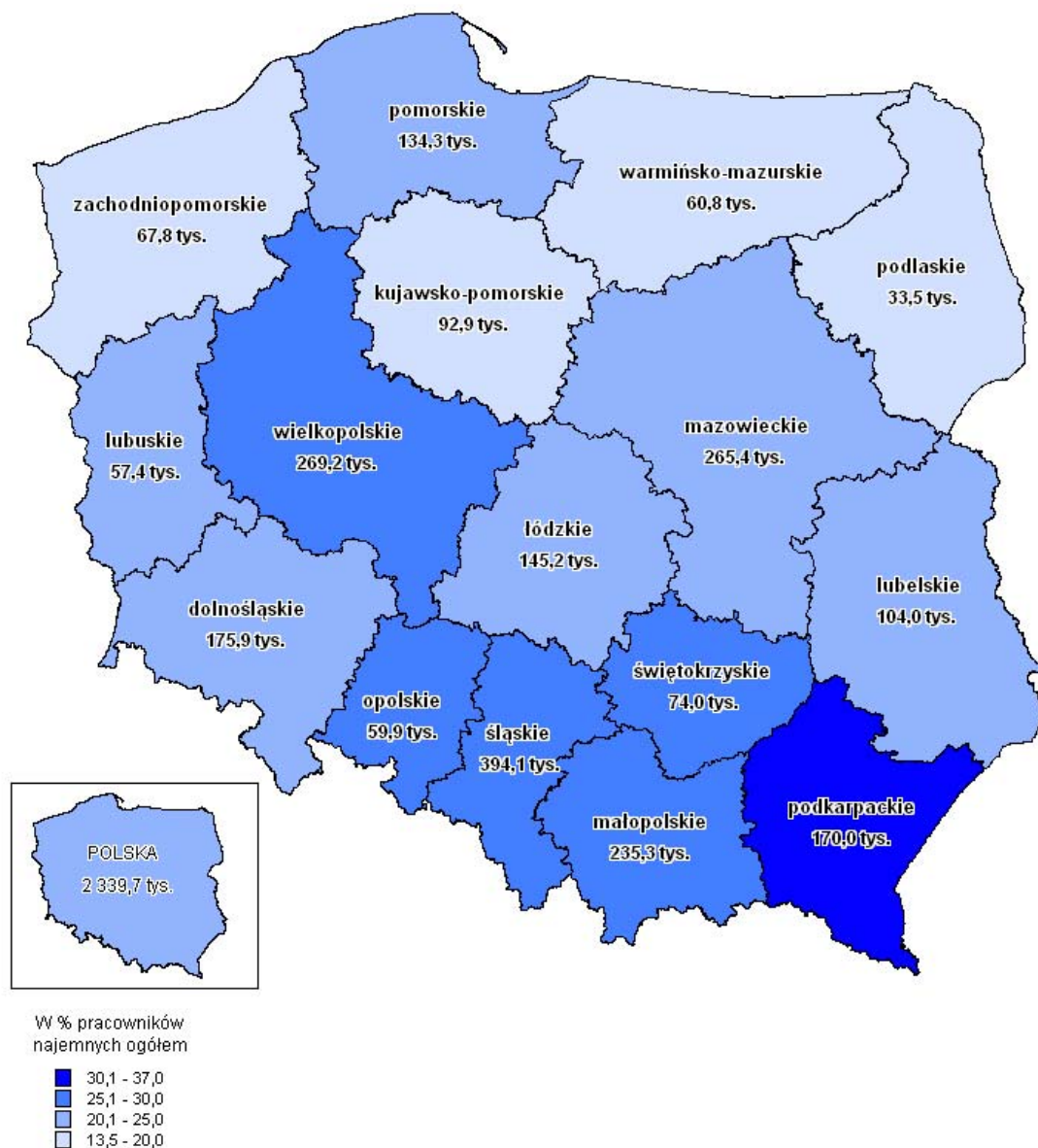
Badanie miało na celu uzyskanie szacunkowych danych przedstawiających natężenie oraz kierunki przepływów ludności związanych z zatrudnieniem na potrzeby delimitacji przestrzennej. Jego wyniki dotyczą zbiorowości pracowników najemnych, którzy dojeżdżają do pracy poza gminę zamieszkania.

W końcu 2006 roku w Polsce ponad 2,3 mln osób pracowało poza gminą zamieszkania, co stanowiło około 25% ogółu pracowników najemnych. Rozmiary i natężenie dojazdów wykazują znaczne zróżnicowanie przestrzenne, którego poziom związany jest z rozpatrywanym przekrojem terytorialnym, czyli różni się w zależności od tego, czy uwzględnia się województwa, podregiony, powiaty bądź gminy.

Udział osób dojeżdżających mieszkających w danym województwie w stosunku do ogółu dojeżdżających w Polsce wahał się od 1,4 % (podlaskie) do 16,8 % (śląskie). Do grupy województw z udziałem większym niż 10 % należały ponadto: wielkopolskie (11,5%), mazowieckie (11,3%) i małopolskie (10,1%).

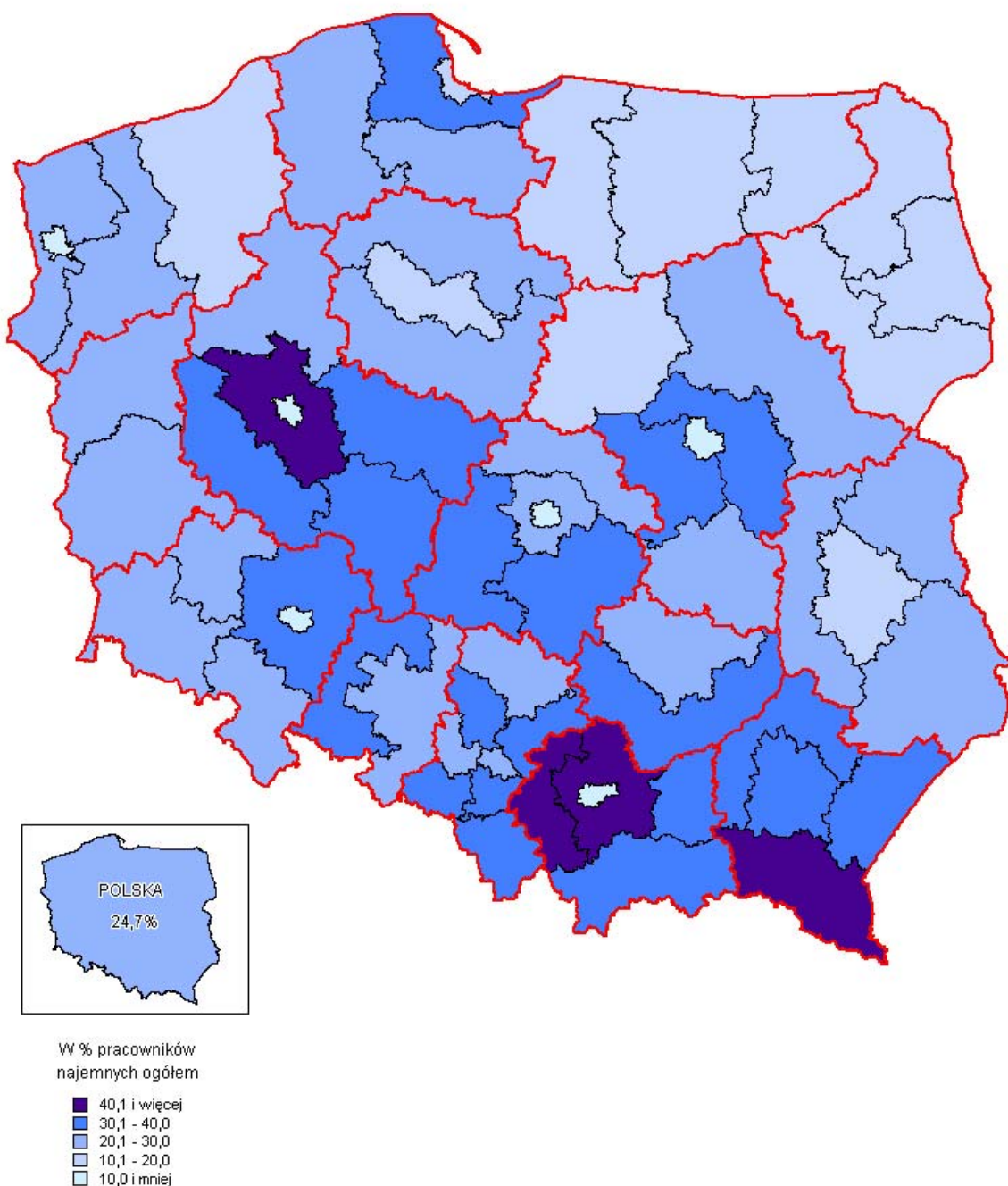
W przekroju poszczególnych województw najwyższy udział dojeżdżających do pracy w ogólnej liczbie pracowników najemnych wystąpił w województwie podkarpackim, a najniższy w województwie podlaskim. Wyższy od przeciętnego w skali kraju udział liczby dojeżdżających do pracy w liczbie pracowników najemnych występował w województwach: podkarpackim, małopolskim, śląskim, wielkopolskim, opolskim i świętokrzyskim (zob. rys.1).

Rys. 1. DOJEŹDZAJĄCY DO PRACY WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2006 R.
Stan w dniu 31 XII

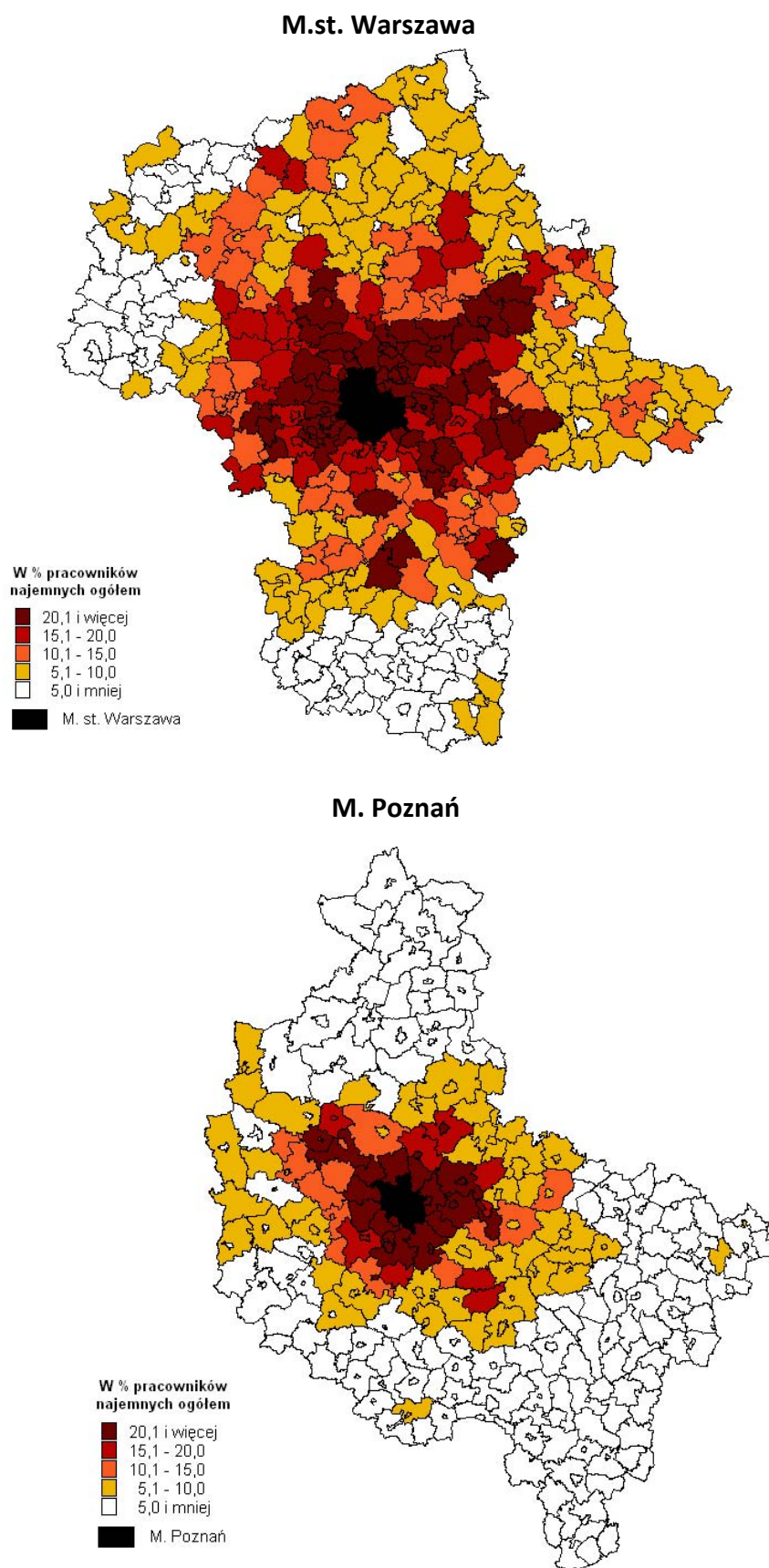
W zbiorowości podregionów skrajne wartości udziału dojeżdżających do pracy w ogólnej liczbie pracowników najemnych wystąpiły w podregionie m. Warszawa i podregionie oświęcimskim (zob. rys.2).

Rys. 2. DOJEŹDZAJĄCY DO PRACY WEDŁUG PODREGIONÓW W 2006 R.
Stan w dniu 31 XII

Zdecydowanie największe strumienie dojeżdżających do pracy kierują się w stronę dużych ośrodków miejskich. Wyraźnie największym natężeniem przepływu w obu kierunkach charakteryzują się gminy o relatywnie bogatej infrastrukturze gospodarczej. Są to głównie gminy sąsiadujące z dużymi miastami (wchodzące w skład „aglomeracji”). Obrazują to przykładowe kartogramy dla Warszawy i Poznania (zob. rys. 3).

Rys. 3. PRZYJEŹDZAJĄCY DO PRACY W WARSZAWIE I W POZNANIU W 2006 R.
Stan w dniu 31 XII

Źródło danych i metodyka ich opracowania

Źródłem informacji służących do oszacowania skali i kierunków przepływu ludności związanej z zatrudnieniem były zbiory systemu podatkowego urzędów skarbowych za rok 2006, gromadzone w bazie POLTAX (z PIT-11/8B i PIT-40), udostępnione przez Ministerstwo Finansów. Metodyka badania została określona na podstawie przeprowadzonych wcześniej prac studialnych „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w województwie wielkopolskim w 2004 r.”, które wykonano również w Urzędzie Statystycznym w Poznaniu. Tym razem - w skali kraju - badane były przepływy osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII 2006 r.

Implementacji projektu dokonano przy pomocy systemu zarządzania bazami danych programu SAS i Microsoft Access. Zaimportowano 401 plików zawierających dane z formularzy PIT-11/8B i PIT-40, otrzymując bazę danych do dalszego przetwarzania. Przyjęte założenia pozwoliły na utworzenie unikatowego zbioru podatników, dla których źródłem przychodu w 2006 r. była praca najemna. Z otrzymanej bazy danych pracowników najemnych liczącej niemal 9,5 mln rekordów (podatników) wyodrębniono podzbiór osób, dla których gmina zamieszkania była inna niż gmina miejsca pracy i równocześnie informacja o zwiększonych kosztach uzyskania przychodu oraz ich wysokość odpowiadały kwocie przysługującej osobie dojeżdżającej do pracy w 2006 r. (w myśl stosownych przepisów Ministerstwa Finansów).

Wyniki badania opisują mobilność ludności związaną z pracą i mogą być wykorzystane do delimitacji przestrzeni społeczno-ekonomicznej. Mogą one mieć również zastosowanie w pracach analitycznych w zakresie rynku pracy, opracowaniach studialnych wspierających proces przygotowywania i podejmowania decyzji w obszarze polityki regionalnej.

Opracowana metodologia może być użyteczna w innych pracach z zastosowaniem źródeł administracyjnych w statystyce publicznej.

Uzyskane w wyniku badania informacje o przepływach ludności związanych z zatrudnieniem dla poszczególnych jednostek terytorialnych będą udostępnione w Banku Danych Regionalnych.

Opracowanie:

Ośrodek Statystyki Miast, Urząd Statystyczny w Poznaniu